

Arboretum Wespelaar

Joke Ossaer

Het nieuwe jaar werd vrolijk ingeluid door sneeuwkllokjes op de Magnoliaweide wat toch weer opvallend vroeg op het jaar was. Voor een goede kruisbestuiving was dit minder interessant bij gebrek aan insecten in januari (alhoewel: de muggen zoemden reeds!). Gelukkig hebben sneeuwkllokjes de gewoonte zich ook ongeslachtelijk voort te planten door ondergrondse vermeerdering van de bolletjes vanuit zijknoppen in de oksels van de bolrokken. Het zou fijn zijn hier op termijn een heus sneeuwkllokjestapijt te zien verschijnen. Volgens het KMI was de eerste dag van het jaar meteen goed voor een temperatuurrecord met een maximumtemperatuur van 15 °C.

Naast de typische winterbloeiers als *Hamamelis* kan je, meestal iets later in de winter, niet naast de bloeiende camelia's kijken. Een *Camellia* waar ik graag een ommetje voor maak in januari is *Camellia* 'Winton' [Ill. 1]. Dit struikje met een eerder informele, losse habitus staat wat verstopt in het Verlatbos en groeit eerder traag. De lieflijke, zachtroze tot bijna witte, enkelvoudige bloemen met een roze blos maken me instant vrolijk. Ze contrasteren mooi met het fijne, donkergroene blad en bloeien tot de lente arriveert. Deze selectie van de Engelse kwekerij Hillier ontstond rond 1930 uit een kruising van twee Chinese soorten *Camellia cuspidata* en *C. saluenensis* die beiden beter

1 – *Camellia* 'Winton', een kruising van twee Chinese soorten, *C. cuspidata* en *C. saluenensis*. Arboretum Wespelaar [J. Ossaer, 10-01-2023]

tegen de koude kunnen dan *Camellia japonica*, de eerste *Camellia* soort die in Europa geïntroduceerd werd in 1739.

Half januari werd plantformulier nr. 3 voor het nieuwe plantseizoen uitgezet: dit wil zeggen dat in de kwekerijen een derde rondgang gebeurde om planten te selecteren die een plek zullen krijgen in onze collectie of in een plantencollectie elders. Per ronde wordt hierbij een dubbel kaartspel gebruikt (dus 104 kaarten) waardoor van elke kaart een paar beschikbaar is. Per kaartenpaar wordt er één kaart aan een plant in de kwekerij vastgeniet en één kaart op een bamboestok waar deze plant in de collectie moet aangeplant worden (zie Ill. 3). Met een formulier waarop alle kaartsymbolen, plantennamen en locaties vermeld staan kan de tuinploeg aan de slag met het plantwerk. Het is een leuk en eenvoudig systeem dat zijn

diensten al jaren bewijst. En zo komt er in de kwekerijen weer plaats vrij voor jonge plantjes die we aankopen of die onze overvolle kweekbakken naast de serre dringend moeten verlaten. Om fouten te vermijden wordt bij elk nieuw plantformulier telkens een boek kaarten met rode achtergrond afgewisseld met een boek kaarten met blauwe achtergrond. Zo komen er geen planten op de verkeerde locatie terecht. In de beginjaren werden tot wel negen formulieren per jaar uitgezet (dus 468 planten) maar nu de collectie voller en voller wordt en ook Arboretum de Marche erbij gekomen is met extra plantwerk blijft het meestal bij vijf formulieren per plantseizoen (voor heel de collectie) of om en bij de 260 planten. In 2023 kwamen er voor het arboretumdeel 106 nieuwe accessies bij (goed voor 120 planten want sommige accessies bestaan uit een groepje van meerdere planten). Zo werd de *Magnolia*-collectie aangevuld met 21 accessies waaronder onze eigen selectie *Magnolia* 'Anilou' (die verdwenen was voor de bouw van het Artoispaviljoen) en drie nieuwe selecties van *Magnolia ×loebneri*. De *Rhododendron*-collectie kreeg er 17 accessies bij waarvan vier van wilde oorsprong. Een leuke aanwinst voor de collectie was *Aesculus* "wangii" die wild verzameld werd in Vietnam en als kwetsbaar op de internationale Rode Lijst staat. Afwachten of hij het haalt want de hoofdspil liep vorstschade op waarna de zijscheuten het moesten overnemen. Verder voor het eerst in onze collectie *Dipentodon sinicus*, ook wild verzameld in Yunnan en een cadeau van CHRISTIAN MONET. Hij behoort tot de Dipentodontaceae. Het is een kleine boom met grappige, bolvormige bloeiwijzen met langgesteelde maar kleine, crèmewitte bloemetjes. Twee andere interessante aanwinsten zijn de lindes – *Tilia chingiana* en *Tilia kiusiana* 'Immengarten' – die we kregen van BERNHARD JAESCH, een Duitse plantenkweker, als dank en ruil voor *Tilia*-enthout uit onze collectie.

2 – *Quercus oglethorpensis*: een eik met een marcescent karakter. Arboretum Wespelaar [J. Ossaer, 20-01-2023]

3 – Bescherming van *Prunus mume* tegen de reebok met bamboestokken. Arboretum Wespelaar [J. Ossaer, 06-02-2023]

In het Vijverbos sprong *Quercus oglethorpensis* er in de winter weer uit [III. 2]. Deze Rode Lijst plant is niet enkel waardevol omwille van zijn zeldzaamheid maar ook omwille van zijn warme herfstkleur en marcescent karakter: het bruine blad met rode en oranje ondertonen blijft zowat de hele winter hangen. PHILIPPE DE SPOELBERCH kreeg deze eik cadeau van EIKE JABLONSKI in 2005 die hem kweekte uit zaad verzameld door RON LANCE in Georgia (VS). De soort is genoemd naar Oglethorpe County in Georgia waar hij voor het eerst aangetroffen werd en indirect ook naar de Engelse generaal JAMES EDWARD OGLETHORPE (1695-1785), de stichter van de kolonie van Georgia. Omdat de boom zich zeer moeilijk voortplant staat hij als bedreigde soort op de Rode Lijst. De eikels zijn erg recalcitrant wat wil zeggen dat ze eens ze uitgedroogd zijn zeer moeilijk kiemen waardoor het weinig zin heeft om ze in

een zaadbank te bewaren. Ze kiemen het best vers van de boom. Daarom zijn levende exemplaren in collecties zoals de onze extra belangrijk. In 2010 heeft de eikenspecialiste BÉATRICE CHASSÉ de identiteit van onze plant bevestigd. Je herkent hem aan zijn quasi ongelobd blad met zachte beharing. Nog een uiterlijk kenmerk dat mooi meegenomen is op termijn is de in repen afbladderende schors naarmate hij ouder wordt.

De grijze en sombere maand januari werd wat opgevrolijkt door CHRIS LANE's bezoek wat altijd nuttig is om onze *Hamamelis*-collectie na te kijken op foutjes. Maar dit jaar kwam hij voor enthout van onze *Prunus*-collectie, óók een specialiteit van hem. Hij had twijfels bij onze exemplaren van *Prunus sargentii* 'Charles Sargent': onze bomen groeien te krachtig voor deze cultivar. Volgens

hem is ‘Charles Sargent’ compacter en stakeriger van groei. Maar wat hebben we dan wel in onze collectie? We volgen dit verder op en noteerden alvast zijn opmerkingen in onze databank.

De temperaturen gingen in februari weer op en neer als een jojo: overdag kon het tot 24 °C worden op een zonnige plek in de Magnoliaweide terwijl het diezelfde nacht vroom. Begin februari verzamelde ik knoppen van *Fagus crenata* voor een Europees onderzoeksproject waarbij de genoomsequentie bepaald zou worden als onderdeel van een ruimere *Fagus*-studie. Als gevolg van de veel te warme dagtemperaturen liepen de knoppen van ons exemplaar in het Marnefbos al uit wat ruim te vroeg was gezien de vorst tot -5 °C die een week later volgde. Dat uitte zich later op het jaar in beschadigd en opgekruld blad voor die vroeg uitgelopen knoppen. Gelukkig was de plant verder perfect gezond want het is ons oudste exemplaar en de enige overlevende van een tiental zaailingen die PHILIPPE DE SPOELBERCH meebracht van een IDS-reis naar Japan in 1992.

Half februari liet het speenkruid (*Ficaria verna*) zich al zien en begonnen de bloemknoppen van de vroege *Magnolia*'s te schuiven waarbij hun eerste perule-pelsjasje afviel en sommige zelfs al een bloemtipje lieten zien. Februari werd de droogste maand van het jaar met slechts 11,5 mm in de pluviometer (dus 11,5 l/m²) en was daarmee de droogste februari in 37 jaar (normaal valt er om en bij de 65 mm in februari). Maart werd gelukkig natter met 80 l/m² maar dat betekende wel dat het een sombere maand was met volgens het KMI 24 neerslagdagen en slechts één dag met een heldere hemel¹⁾. De nieuwe aanplantingen vonden het beslist niet erg.

¹⁾ https://www.meteo.be/resources/climatology/pdf/klimatologisch_maandoverzicht_202303.pdf

Vanaf half maart tot half mei ging ik op zoek naar bloemetjes op een aantal zeldzame esdoornsoorten in onze collectie voor een pollenstudie aan de Poznan universiteit in Polen in het kader van een morfologisch onderzoek in correlatie met de fylogenie (studie van de afstammingsgeschiedenis) van het geslacht *Acer*. Benieuwd wat ze er uit zullen afleiden. We worden op de hoogte gehouden van de resultaten van het onderzoek.

In maart hield een reebok lelijk huis in het arboretum wat wel erg vroeg op het jaar is. In de winter start de groei van hun nieuwe gewei dat tijdens die groei beschermd wordt door een dikke, viltig behaarde huid (ook bast genoemd) bezet met kleine bloedvaatjes en zenuwen. Na een tijdje stopt echter de bloedtoevoer naar de bast en dat jeukt blijkbaar verschrikkelijk. Daar willen ze dan zo snel mogelijk vanaf door met hun gewei langs een liefst jong en “zachtstammig” boompje te schuren met vaak serieuze stamschade als gevolg. Jammer genoeg weten ze de meest waardevolle stammetjes uit te kiezen: zo vinden ze de stammetjes van jonge *Magnolia*'s blijkbaar erg geschikt. Daarom beschermen we onze nieuwe aanplantingen steeds met vier bamboestokken: daar houden ze niet van omdat hun gewei er moeilijk tussen past [Ill. 3]. Het veggen van hun gewei tegen de bast van een boompje doen ze ook bij wijze van territoriumafbakening omdat ze hierbij geursporen achterlaten.

De abonnees van het arboretum werden de laatste week van maart (dus een week vroeger dan normaal) uitgenodigd om in alle rust te genieten van de vroege *Magnolia*'s en kerse-laars in bloei. *Magnolia* ‘Pegasus’ (*M. cylindrica* × *M. denudata*), *Magnolia* ‘Bjuv’ (*M. cylindrica*-hybride), *Magnolia* × *loebneri* ‘Merrill’ evenals *Magnolia stellata* ‘Centennial’ en *M. stellata* ‘King Rose’ stonden pront op het appel. Maar niet voor lang want op 28 maart vroom het -3 °C en kleurden heel wat *Magnolia*'s weer

4 – *Wisteria sinensis* 'Texas Purple' bloeide nog prima in mei.
Arboretum Wespelaar [L. Wester, 04-05-2023]

5 – *Magnolia laevifolia* 'Summer Snowflake'
heeft een betoverend parfum. Arboretum Wespelaar
[K. Camelbeke, 04-05-2023]

bruin: zo jammer! Sommige *Magnolia*'s verkleurden gelukkig minder drastisch: roze werd eerder zalmroze en gele tinten kleurden wat beige. En tegen 2 april, de officiële openingsdag, stonden er gelukkig weer veel nieuwe bloemen open waardoor het globale beeld zeker okee was en onze 480 bezoekers van die dag niet te klagen hadden.

April werd een koude, natte en sombere maand met enkel wat nachtvorst in de eerste week. Dit had als voordeel dat we langer dan normaal van de *Magnolia*- en kerselaarbloesems konden genieten en alles er fris en blinkend bijstond. Ook de bloei op onze blauweregens begin mei surfte mee op de gunstige weersomstandigheden: de binnenkoer zag er plots extra feestelijk uit. Er liep in de loop van het jaar wel iets mis met onze *Wisteria sinensis*

'Texas Purple': die bloeide nog prima in mei [Ill. 4] (wel absoluut niet purper, misschien slaat dat eerder op het brons ontlukende blad?) maar in juli ging hij plots achteruit. Dit was vermoedelijk te wijten aan een onverenigbaarheid met de onderstam: dat gebeurt wel eens vaker bij *Wisteria*. Tegen oktober had hij helemaal het loodje gelegd.

In het Marnefbos kon ik onmogelijk voorbij *Magnolia laevifolia* 'Summer Snowflake' lopen zonder halt te houden en te genieten van het betoverende en voor mij verslavende parfum van zijn bloemen [Ill. 5]. Deze cultivar bloeit hier jaarlijks zo rijkelijk en geurig dat hij terecht een ster kreeg. Die geven we aan planten die excellent zijn op vele vlakken en er opvallend bovengemiddeld springen (bloei, herfstkleur, vruchtdracht,...). Vroeger behoorde

6 – *Platycarya strobilacea*: prachtig ontluikend met opvallende beharing. Arboretum Wespelaar [J. Ossaer, 05-05-2023]

deze wintergroene *Magnolia* uit China tot het geslacht *Michelia*. De crèmewitte bloemen staan op een bloemsteel bezet met een blinkend, koperbruin indumentum en ook de knoppen dragen zo'n fascinerend pelsje. 'Summer Snowflake' werd geselecteerd voor zijn rijkelijke bloei, mooie indumentum én zijn compacte vorm. Ik wou dat ik de geur kon vangen in een flesje...

Begin mei trok onze jonge *Platycarya strobilacea* mijn aandacht: niet te doen hoeveel haartjes de bladsteel droegen [Ill. 6]! Zijn geveerde blad is typisch voor een lid van de walnootfamilie maar de vruchtwijze is dat absoluut niet. Onze plant droeg dit najaar vermoedelijk voor het eerst vrucht: heel apart die vruchtaren die er door de verhoude bracteeën uitzien als kegeltjes ("strobilos" in het Grieks). In China

worden ze blijkbaar gebruikt om er een diepzwarte kleurstof van te maken. De eigenlijke nootjes zijn minuscuul en plat met twee smalle vleugeltjes die verspreiding door de wind vergemakkelijken. Een mooie beschrijving van de soort vind je op Trees and Shrubs Online²⁾ en voor prachtige foto's moet je uiteraard bij de scans van JAN DE LANGHE zijn³⁾.

Ook bij *Menziesia ciliicalyx* var. *purpurea* [Ill. 7] waren het de witte haartjes op de bloemsteeltjes en calyx die mij triggerden: zo sexy! Het soortepitheton *ciliicalyx* ("met gewimperde kelk") verwijst er trouwens terecht naar. DNA-studies van *Menziesia*-soorten laten uitschijnen dat ze eigenlijk onder het geslacht *Rhododendron* thuishoren maar door hun kleine, bengelende, klokjesvormige bloemetjes zien ze er toch echt heel anders uit. De naam voor onze Japanse plant is door deze nieuwe inzichten nu veranderd in *Rhododendron multiflorum* (zo jammer! Geen verwijzing meer naar de haartjes...) maar voorlopig laten we het nog even zo tot het opwaaiend stof van deze beslissing gaan liggen is.

²⁾ <https://www.treesandshrubsonline.org/articles/platycarya/platycarya-strobilacea/>

³⁾ https://www.arboretumwespelaar.be/NL/Identificatiesleutels_en_afbeeldingen/Lijst_van_geillustreerde_taxa/

De avond van 11 mei kregen we een moessonregen over ons heen, donder en bliksem inbegrepen en goed voor 45 mm in de pluviometer wat meteen ook meer dan de helft van het maandtotaal aan regen was. Daarna bleef het weer vier weken droog en werd juni zo de zonnigste junimaand sinds het begin van de waarnemingen.

Op 22 mei, de Internationale Dag van de Biodiversiteit, lanceerde VBTA (de Vereniging van Botanische Tuinen en Arboreta) in de schoot van Plantentuin Meise de vernieuwde website www.botanicalcollections.be. Dit platform ontsluit de plantendata van de belangrijkste plantencollecties in België. Bij ons werd die dag de laatste hand gelegd aan de overzichtelijke en kleurrijke fototentoonstelling over het geslacht *Magnolia* in het Artoispaviljoen. Ik bracht ook eindelijk de officiële registratie in orde voor onze eigen selecties *Magnolia* 'Joli Pompon' en *Magnolia* *×wieseneri*

7 – *Menziesia ciliicalyx* var. *purpurea* is schitterend met de witte haartjes op bloemsteeltjes en calyx.
Arboretum Wespelaar [J. Ossaer, 08-05-2023]

'Charm and Fragrance' die het allebei gelukkig ook erg goed blijken te doen in de handel. De naam 'Joli Pompon' verwijst naar de talrijke grote, roze meeldraden die als een pomponnetje midden in de bloem prijken en vaak nog lang als grappige, roze kwastjes aan de boom blijven na het vallen van de tepalen. En 'Charm and Fragrance' kreeg evident zijn naam voor de charmante crèmewitte bloemen met mooi contrasterend bordeauxrood hart van wel 150 meeldraden en voor het bijhorende bedwelmend zoete parfum.

In juni moest de tuinploeg dan toch in de weer met watertanks en sproeiers want we moesten het stellen met slechts twee echte regendagen. Dat was de bloei op *Ilex*, *Kalmia*, *Stewartia* en *Tilia* gelukkig niet aan te zien: ze deden het geweldig dit jaar! Eind juni hadden we ook, voor het eerst in onze collectie, bloemen op *Magnolia insignis*. De bloemen van deze wintergroene *Magnolia* uit de Himalaya zijn niet groot, wat vlezig en hebben een aparte rozerode kleur [Ill. 8]. Vroeger behoorde deze soort tot het geslacht *Manglietia* omdat er vier of meer zaden zitten in elk vruchtje, terwijl bij *Magnolia* sensu stricto dit er maximaal twee zijn.

Juli was weer een erg natte maand met 116 l/m² in totaal en augustus deed exact dezelfde hoeveelheid neerslag nog eens over. Alle planten hebben dus goed kunnen bijtanken in deze natte zomer waardoor alles er ongelooflijk groen uitzag. Het gras groeide navenant waardoor het langer duurde om het allemaal gemaaid te krijgen. Gek hoe het weer zo kan verschillen van plaats tot plaats: in het zuiden van Europa kreunden ze wederom onder de hittegolven (tot 47 °C!) en verwoestende bosbranden.

Twee keer dit jaar deed ik de ronde van een paar vooraf uitgezochte eiken, beuken en dennen in het kader van onze deelname aan het International Plant Sentinel Network

8 – *Magnolia insignis*: de bloemen zijn niet groot, wat vlezig en hebben een aparte rozerode kleur. Arboretum Wespelaar [K. Camelbeke, 21-06-2023]

9 – *Carya aquatica* droeg voor het eerst vruchten. Arboretum Wespelaar [K. Camelbeke, 30-08-2023]

(IPSN) waarbij deelnemende collecties op zoek gingen naar symptomen van een paar ernstige ziektes en plagen waaronder Beech Leaf Disease (BLD) veroorzaakt door de nematode *Litylenchus crenatae* subsp. *mccannii*, de goudgeklekte eikenprachtkever (*Agrilus auroguttatus*) en de dennendopluis (*Toumeyella parvicornis*). Gelukkig werd voorlopig geen van deze verwoestende pestsoorten vastgesteld bij ons; we houden het verder in de gaten.

In 2008 ontvingen we via RON LANCE meer dan 300 zaden van verschillende *Carya*-soorten, wild verzameld in de Verenigde Staten. Die werden hier opgekweekt en leverden veel zaailingen op (waarvan er ook veel werden uitgedeeld). Twintig van die planten kregen een plekje in het arboretum waarvan er vijftien uitgroeiden tot mooie boompjes. Eind augustus zagen we dat één plant hiervan, *Carya aquatica*, voor het eerst zelfs vruchten droeg [Ill. 9]. *Carya* is een belangrijk geslacht voor het arboretum: het worden statige bomen die in de herfst uitpakken met schitterende, goudgele bladeren en vaak ook een interessante, vezelige of geblokte schors hebben.

⁴⁾ https://www.meteo.be/resources/climatology/pdf/klimatologisch_maandoverzicht_202309.pdf

Na de erg natte zomer volgde ook een erg nat najaar: zo werd de grondwatertafel ruimschoots weer aangevuld na twee gortdroge zomers. Het arboretum lag er nooit zo stralend groen bij als dit jaar. Dit extra water mocht echter niet baten voor onze mooiste *Franklinia alatamaha* in het Marnefbos: de droge en verschroeiende zomers van de voorbije jaren hebben hem de das omgedaan. Hij leeft gelukkig wel voorlopig nog voort in twee afleggers die we zorgvuldig koesteren op hoop van zegen dat één van de twee weer uitgroeit tot een mooie boom. *Franklinia* is sowieso niet lang levend en vestigt zich moeilijk: het is natuurlijk niet voor niets een soort die uitgestorven is in de natuur.

We kregen in september toch nog een hittegolf te pakken met 32 °C in het Marnefbos en 35 °C in het Verlatbos en Wernerbos. Zo sneuvelde alweer een record met deze warmste september sinds het begin van de metingen én met de eerste hittegolf ooit voor september⁴⁾. Die warme temperaturen en bijhorende warme nachten hadden tot gevolg dat de herfstverkleuring weer laat op gang kwam dit jaar. Maar daar hadden de 65 deelnemers aan de VBTA-dag voor tuiniers van partnercollecties weinig last van. Ze kregen een mooi overzicht van onze kwekerij-activiteiten,

onze esdoorncollectie, het vasteplanten-beheer in Herkenrode, de geschiedenis van het Park van Wespelaar,... waarbij ondertussen ook tijd werd gemaakt om onderling tips-and-tricks uit te wisselen. Zo werd het samen met de picknick onder een stralende zon op de binnenkoer een ideaal netwerkevent voor de sector.

Half oktober bracht koningin MATHILDE een bezoek aan het arboretum om inspiratie op te doen voor het koninklijk domein van Laken. Ook zij moest het stellen met weinig herfstverkleuring maar de nog erg groene collectie oogde alleszins zeer gezond zo blinkend in de regen. Er waren ook al veel vruchten te zien op *Carpinus*, *Stewartia*, *Magnolia*, *Malus*, ... ze was vol lof over de collectie en oprecht geïnteresseerd.

Op 16 oktober kregen we onverwacht weer hoog bezoek: ROY LANCASTER kwam langs en dat is altijd een feest omdat hij zo'n geboren verteller is. Op de binnenkoer bloeide *Clematis finetiana* voor het eerst: tot zo'n late, wintergroene bloeier die bovendien ook nog eens heerlijk ruikt. Hij is verwant aan *Clematis armandi* en beide soorten werden vanuit China geïntroduceerd in Europa via ERNEST WILSON.

Half oktober was ook het ideale moment om herbariummateriaal in te zamelen van onze *Fraxinus americana* 'Bash Bish Falls' en meteen ook de registratie hiervan in orde te brengen. Onze boom werd opgekweekt uit zaad dat PHILIPPE DE SPOELBERCH in 1989 verzamelde in het gelijknamige State Park in Massachusetts (VS). De erkenning als selectie van het huis verdiende hij met zijn vroege, boterbloemgele tot vaal oranje herfstverkleuring die jaarlijks het begin van het herfstseizoen markeert. Pas de laatste week van oktober kon je spreken van een echt schilderspalet aan herfstkleuren maar het was ook dit jaar weer de moeite. De *Carya*-collectie met zijn goudgele tonen leek wel licht te geven:

alles leek te gloeien. Ook oktober werd alweer de warmste oktober ooit...

Begin november passeerde storm Ciaran en dat had ik bijna lijfelijk ondervonden: op honderd meter van mij vandaan viel plots een reusachtige tak krakend en met veel geweld te pletter uit onze getorste zomereik in het Marnefbos. Er vielen elders nog een paar grote takken maar de bomen zelf bleven gelukkig wel overeind. Het is toch altijd hout vasthouden bij zo'n storm want de kap van de beukendreef en nu recent ook de lorken in Herkenrode kunnen een invloed hebben op de bomen in de buurt die plots minder beschut staan. Daarnaast beginnen de 130 jaar oude eiken in het Marnefbos hier en daar toch af te takelen. Ze mogen dan al veel meegemaakt hebben, die opeenvolgende droge zomers op rij zorgen ook bij deze taaië kastaars voor een shock.

Woensdag 15 november was het alweer de laatste dag van het bezoekersseizoen: voor de kleuren had het best langer open kunnen blijven maar het arboretum was zo vreselijk nat dat al die bezoekers serieuze schade zouden veroorzaakt hebben. November werd de natste maand van het jaar met 138 l/m² op de teller en zowat elke dag regen. Het was dan wel de natste maand van het jaar maar blijkbaar niet de natste november: die was voor november 1991 met 174,6 l/m²⁵⁾!

Gelukkig zijn er dan de troostende, goudgele kleuren van bijvoorbeeld onze *Ginkgo biloba* aan de compostbakken die stilaan een baken wordt aan de start van een wandeling door het arboretum. Het is wel een vrouwtje dus dat kan in de toekomst nog voor problemen zorgen als de geur van de ranzige "vruchten" niet meer te harden zou zijn. Voorlopig hebben we er nog niets van gemerkt

⁵⁾ <https://www.meteo.be/nl/klimaat/klimaat-van-belgie/klimatologisch-overzicht/2023/november-2023>

maar het is nog een jong exemplaar van 25 jaar oud en ze droeg dit jaar misschien voor het eerst zaden.

Een week later werd de *Sequoiadendron giganteum* gekapt aan de ingang van het arboretum: door de schimmelaantasting met *Botryosphaeria dothidea* had het weinig zin om hem hier te houden: de boom ging zien-derogen achteruit en als blikvanger moet hier toch een gezonde boom staan. In de winter van 2024 kwam hier een mooi door Sam geënt exemplaar van onze *Prunus* 'Pandora' voor in de plaats: als die net zo mooi wordt als de moederplant in het Marnefbos wordt het een prachtig zicht.

⁶⁾ https://www.meteo.be/resources/climatology/pdf/klimatologisch_jaaroverzicht_2023.pdf

Begin december kregen we al wat vorst evenals een klein pelletje sneeuw: eigenlijk niets om over naar huis te schrijven maar het bracht toch even het kind in ons naar boven wat een leuke afwisseling was tussen al die sombere, regenachtige dagen. Ik sluit mijn notities af met een grafiek van de neerslag in de laatste jaren waarbij 2023 er duidelijk uitschiet maar toch een licht dalende trend doorheen de jaren zichtbaar is (zie stippellijn).

Voor ons land was 2023 ondanks alle neerslag en grijze dagen toch het derde warmste jaar sinds het begin van de waarnemingen in 1833, net achter de recordjaren 2020 en 2022 (en vlak voor 2014 en 2018). Het werd wel het vierde natste jaar⁶⁾. Ik kan niet zeggen de we voor 2024 uitkijken naar nieuwe records om te breken maar we blijven nieuwsgierig naar alle groei en bloei hier in Arboretum Wespelaar. Wordt vervolgd...

